

Patvirtinta Lietuvos istorijos instituto
direktoriaus 2019 m. kovo 6 d. įsakymu Nr. B-18

LIETUVOS ISTORIJOS INSTITUTAS

2018 M. VEIKLOS ATASKAITA

2019 02 26

Vilnius

Turinys:

Įvadas.....	1
Instituto mokslinio ir techninio personalo charakteristika	3
Instituto struktūra	4
Moksliniai tyrimai	5
Tarptautiškumas	9
Doktorantūra. Ryšiai su aukštosiomis mokyklomis ir dalyvavimas studijų procese	14
Socialinė ir kultūrinė plėtra. Mokslinių tyrimų sklaida visuomenėje	15
Darbuotojų mobilumas	16
Mokslo infrastruktūra	17
Finansinė Instituto būklė 2018 m.	18
Pabaiga	20
Priedas. Lietuvos istorijos instituto mokslininkų publikacijos 2018 metais	21

Įvadas

Lietuvos istorijos institutui 2018-ieji metai, kaip ir prieš tai buvusieji, buvo neramūs. Tik 2018 m. spalio mėnesį savo išvadas pateikė 2017 m. lapkričio mėnesio 10 d. Ministro pirmininko potvarkiu Nr. 213 sudaryta darbo grupė „Pasiūlymams dėl valstybinių mokslinių tyrimų institutų veiklos kokybės gerinimo parengti“. Visų humanitarinių institutų mokslo bendruomenių pastangos pasipriešinti numatytam institutų jungimui davė vaisių. Darbo grupės išvadose nebebuvo kalbama apie institutų jungimą, tik pasiūlyta „Lietuvos istorijos instituto, Lietuvių kalbos instituto, Lietuvos kultūros tyrimų instituto, Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto veiklą geriau koordinuoti, įsteigus lituanistinių institutų asociaciją (mokslinių tyrimų ir mokslo duomenų kaupimas, atvėrimas ir skaitmeninimas, archyvų saugojimas, mokslo žurnalų ir knygų leidyba, mokslinių tyrimų vadyba)“. Tačiau kartu pasiūlyta keisti institutų teisinį statusą į viešąsias įstaigas. Darbo grupės

pateiktų išvadų aptarimo Lietuvos Respublikos Vyriausybėje metu humanitarinių institutų atstovai pasipriešino siūlymui keisti teisinį statusą į viešąsias įstaigas, nes humanitarinių institutų galimybės užsidirbti lėšas yra labai menkos. Galutinio sprendimo Vyriausybė taip ir nepriėmė, tai galėjo būti susiję su Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos vadovybės pasikeitimu. Tačiau vėliau ne kartą tiek Lietuvos Respublikos Seime, tiek Vyriausybėje buvo patvirtinta, kad struktūriniai pokyčiai lituanistinių institutų sistemoje nenumatomi.

Jau daugelį metų humanitariniai institutai derino savo veiksmus aktualiaisiais jiems klausimais. 2018 m. šis bendras veikimas buvo formalizuotas įsteigiant „Lituanistinių institutų strateginę tarybą“. Strateginei tarybai numatyti šie veiklos uždaviniai: dalyvauti formuojant ir įgyvendinant Lietuvos humanitarinių mokslų strategiją; koordinuoti ir atstovauti institutų pozicijas mokslo politikos klausimais; dalyvauti mokslo srities teisėkūroje; bendradarbiauti rengiant, tvirtinant ir vykdant ilgalaikes institutų tyrimų programas; inicijuoti ir koordinuoti naujus tarpdalykinius tyrimus, bendrus tarptautinius mokslo projektus, konferencijų, publikacijų rengimą; koordinuoti tyrimų sklaidą; gerinti lituanistinių institutų mokslo infrastruktūrą; bendradarbiauti vykdant doktorantūros studijų programas. Strateginėje taryboje kiekvieną institutą atstovauja trys institutų deleguoti atstovai.

Kaip ir buvo planuota dar 2017 m., praėjusiais 2018 m. buvo atliktas Lietuvos mokslo ir studijų institucijų palyginamasis ekspertinis 2013-2017 m. mokslinės veiklos vertinimas. Institucijos turėjo suformuoti vertinamuosius vienetus ir tarptautinių ekspertų grupės vertino šių vienetų veiklą pagal tris kriterijus: 1) mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros veiklos kokybę, 2) MTEP veiklos ekonominis ir socialinis poveikis; 3) vertinamojo vieneto vystymosi potencialas. MTEP veiklos kokybę buvo vertinama pagal mokslo kryptis. Instituto mokslinė veikla buvo įvertinta labai gerai. Už MTEP kokybę istorijos kryptis įvertinta 5 balais (iš penkių), etnologija gavo tris balus; ekonominis ir socialinis poveikis bei vystymosi potencialas įvertinti maksimaliu balu – 5. Institute vykdomi istoriniai tyrimai kartu su Vilniaus universiteto istoriniais tyrimais buvo įvertinti geriausiai tarp humanitarų. Bendras instituto įvertis buvo 4,861 balo ir tai buvo didžiausias 2013-2017 m. veiklos vertinime vertinamojo vieneto gautas bendrasis balas. Džiaugiantis tokiu Instituto mokslininkų kolektyvo pasiekimu ir siekiant išlaikyti pasiektą lygį, būtina atkreipti dėmesį į ekspertų išsakytas pastabas. Siekiant stiprinti etnologijos tyrimus ekspertai pasiūlė didinti tarptautinio bendradarbiavimo lygį, stengtis dalyvauti tarptautiniuose projektuose ir aktyviau dalyvauti tarptautinėse konferencijose, skelbti daugiau aukšto lygio tarptautinių publikacijų. Ekspertų pastabos yra tikslios, ypač svarbu didinti publikacijų mokslo žurnaluose, o ne konferencijų medžiagoje, skaičių. Visiems instituto tyrėjams ekspertai siūlo atnaujinti ir plėsti tyrimų tematiką, labiau sieti ją su tarptautinėmis tendencijomis. Raginama plėsti dalyvavimą tarptautiniuose projektuose, ypač finansuojamuose ES. Taip pat atkreiptas dėmesys, o ir mes patys tai pastebime, į pernelyg mažą jaunų, 25-35 metų amžiaus, mokslininkų grupę. Galime konstatuoti, kad ekspertų pasiūlymai nėra didelė staigmena, mūsų silpnybės jau ne kartą aptartos. Reikia tik naudojantis esamomis ir ieškant naujų galimybių stengtis labiau įsitraukti į tarptautinį mokslo gyvenimą.

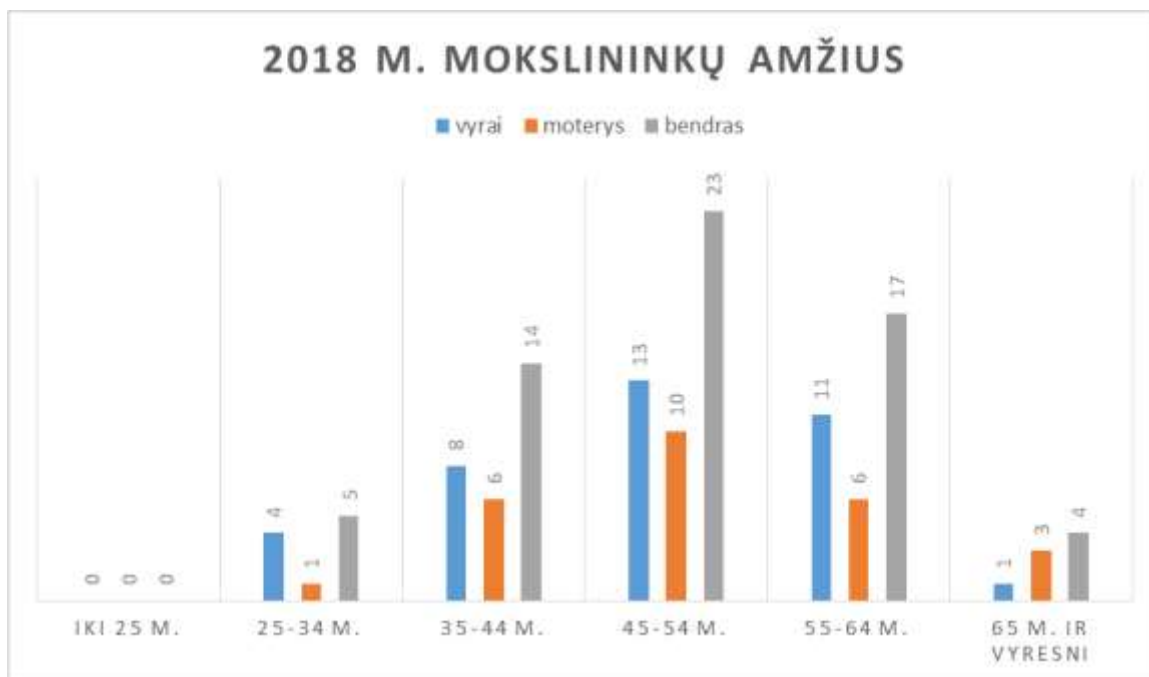
Lietuvos Respublikos Seimas, Lietuvos Respublikos Vyriausybė ir Švietimo, mokslo ir sporto ministerija praėjusiais metais tęsė 2017 m. pradėtą mokslininkų darbo užmokesčio didinimo politiką. 2017 metų gruodžio 21 d. „Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo Nr. XI-242 72¹ straipsnio pakeitimo įstatymu“ Nr. XIII-969 mokslininkų ir tyrėjų pareiginės algos koeficientai

buvo vėl padidinti, pakeliant tiek apatinę, tiek viršutinę koeficientų „žirklių“ ribas. Remiantis šiuo įstatymu 2018 m. pradžioje buvo peržiūrėti mokslininkų ir tyrėjų atlyginimai, jie padidinti taip, kad atitiktų nustatytus koeficientus, išsaugant atlyginimų „žirkles“ pagal mokslinį aktyvumą ir mokslinių publikacijų lygį. Sausio mėnesio pabaigoje Vyriausybė dar rado lėšų papildomam mokslininkų atlyginimų kėlimui: švietimo ir mokslo ministro 2018 m. sausio 22 d. įsakymu Nr. V-59 „Dėl 2018 metų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimų, skirtų mokslo darbuotojų ir kitų tyrėjų darbo užmokesčiui padidinti, paskirstymo pagal valstybinius mokslinių tyrimų institutus“ šiam tikslui Institutui buvo skirta 193,0 tūkst. Eur (iš jų darbo užmokesčiui 148,0 tūkst. Eur.) atlyginimams padidinti, tai leido visų mokslininkų ir tyrėjų atlyginimų koeficientus padidinti 1,3 punkto, atitinkamai išaugo ir atlyginimai (172,25 Eur.). Tokiu būdu 2018 m. Instituto mokslo darbuotojų ir kitų tyrėjų vidutinis atlyginimas išaugo apie 33 proc. 2018 m. birželio 29 d. Lietuvos Respublikos Seimas priėmė „Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo Nr. XI-242 72¹ straipsnio pakeitimo įstatymą“ Nr. XIII-1367, kuriuo dar kartą padidintos atlyginimų koeficientų žirklys. Įstatymo pataisos įsigaliojo nuo 2019 m. sausio 1 d. Kaip tik šiais koeficientais buvo remiamasi didinant atlyginimus 2019 m. pradžioje gavus didesnę Instituto finansavimą už veiklos rezultatus. 2019 m. sausio mėn. dar kartą skyrus papildomų lėšų mokslininkų atlyginimų kėlimui, Instituto darbuotojų atlyginimai sunkiai betelpa ir naujų koeficientų žirklyse, o daugelio atlyginimas pasiekė „lubas“. Apskritai apytiksliais skaičiavimais nuo 2018 m. pradžios iki 2019 m. pradžios imtinai mokslininkų atlyginimai vidutiniškai išaugo apie 50 proc. Nuo 2017 m. pradėtas mokslininkų ir tyrėjų atlyginimų kėlimas, o taip pat doktorantų stipendijų padidinimas žymiai pagerino mokslininkų materialinę situaciją.

Instituto mokslinio ir techninio personalo charakteristika

2018 m. gruodžio 31 d. Lietuvos istorijos institute dirbo 102 darbuotojai (101.25 etato), iš jų 63 mokslininkai (62.25 etato), 7 kiti tyrėjai (7 etatai), 22 MTEP darbuotojų (22 etatai), 10 aptarnaujančio personalo (10 etatų) ir 2 podoktorantūros stažuotojai. Taigi nors bendras darbuotojų skaičius lyginant su 2017 m. sumažėjo 1 darbuotoju, dviem darbuotojais padidėjo mokslininkų skaičius, nes į mokslininkų pareigybes konkurso būdu ar iki konkurso buvo priimti nauji žmonės. Darbą institute baigė 4 darbuotojai.

Darbuotojų pasikeitimai nepakeitė Instituto mokslininkų amžiaus struktūros, tik visi vieneriais metais pasenome ir mokslininkų amžiaus vidurkis padidėjo lygiai vieneriais metais: nuo 48,6 metų 2017 m. pabaigoje iki 49,66 metų 2018 m. pabaigoje. Taip pat vieneriais metais padidėjo mokslininkų moterų amžiaus vidurkis – iki 50,3 metų ir vyrų amžiaus vidurkis – iki 49 metų. Kaip ir anksčiau didžiausia yra 45-54 metų amžiaus grupė, vienetais pakito 35-44 metų ir 55-64 metų ir vyriausiųjų amžiumi grupės. Nepakito ir jauniausių 25-34 m. mokslininkų amžiaus grupė, kurią sudaro vos 5 mokslininkai, o tai jau nėra gerai. Jau kelinti metai, nors ir lėtai, Instituto mokslininkų amžiaus vidurkis didėja. Kol kas struktūra amžiaus požiūriu yra gera, tačiau atsinaujinimo poreikis vis labiau stiprėja.

Lyčių lygybės aspektu, kuris detaliau buvo aptartas 2017 m. veiklos ataskaitoje, situacija nepasikeitė. Tiesa, mokslininkų moterų dalis nežymiai sumažėjo nuo 42,6 proc. 2017 m. iki 41,3 proc. 2018 metų pabaigoje. Ypač mažai moterų jauniausiojo amžiaus mokslininkų grupėje, o tai rodo nepalankią tendenciją. Po atlyginimų kėlimo 2018 m. ir 2019 m. pradžioje nepakito ir santykis tarp moterų ir vyrų atlyginimų, atotrūkis tarp vyrų ir moterų mokslininkų ir tyrėjų atlyginimų išliko labai mažas: 2019 m. pradžioje mokslininkų ir tyrėjų vidutinis atlyginimas moterų buvo 1798,37 Euro, vyrų – 1808,73 Euro.

Instituto struktūra

2018 m. Instituto struktūra nesikeitė, veikė 7 mokslo skyriai bei 4 kiti aptarnaujantys padaliniai:

Archeografijos skyrius (vedėjas dr. A. Dubonis)

Archeologijos skyrius (vedėjas dr. L. Kurila)

LDK istorijos skyrius (vedėja dr. R. Šmigelskytė-Stukienė)

XIX a. istorijos skyrius (vedėjas dr. V. Pugačiauskas)

XX a. istorijos skyrius (vedėjas dr. S. Grybkauskas)

Miestų tyrimo skyrius (vedėjas S. Sarcevičius)

Etnologijos ir antropologijos skyrius (vedėja dr. V. Savoniakaitė)

Kiti Instituto padaliniai:

Biblioteka (vedėja U. Baronienė)

Buhalterija (vyr. buhalterė M. Maskaliūnienė, nuo gruodžio 1 d. - J. Vaičiūnienė)

Leidybinė grupė (vadovas M. Maskoliūnas)

Ūkio dalis (direktoriaus pavaduotojas K. Vilkevičius)

Moksliniai tyrimai

2018 m. mokslinė veikla vyko remiantis Instituto mokslo veiklos kryptimis, įtvirtintomis Instituto įstatuose. *Fundamentinių mokslų srityje*: 1. Lietuvos visuomenės ir valstybės raida iki XXI a. pradžios (istorija, istoriografija, pagalbiniai istorijos mokslai ir kt.). 2. Lietuvos archeologija, proistorės tyrimai. 3. Lietuvos etnologija: etnologiniai ir antropologiniai tyrimai. *Taikomųjų mokslų srityje*: Lietuvos istorijos šaltinių (Lietuvos Metrikos ir kitų) tyrimas ir skelbimas. *Mokslo taikomosios veiklos srityje*: Lietuvos miestų atsiradimas ir raida (istorija ir archeologija).

Programos, projektai. Įgyvendindamas savo tikslus – vykdyti ilgalaikius mokslinius fundamentinius ir taikomuosius Lietuvos valstybės, visuomenės ir lietuvių tautos priešistorės, istorijos, Lietuvos etninės kultūros tyrimus – Institutas mokslinę veiklą organizavo per mokslines programas. 2018 m. buvo toliau įgyvendinamos penkios ilgalaikės MTEP programos ir keturios institucinės programos:

1. Lietuvos Didžioji Kunigaikštystė: valdžia, luomas, individas (XIV–XVIII a. istorijos slinkty) (vadovė – dr. Ramunė Šmigelskytė Stukienė);
2. Lietuvos Metrikos ir kitų Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės istorijos šaltinių tyrimas (vadovas – dr. Artūras Dubonis);
3. Tūkstantmečiai iki valstybės. Priešistorinių bendruomenių daugiasluoksniai tyrimai (vadovas – dr. Laurynas Kurila);
4. Vėluojanti tauta – 2: Lietuvių modernizacijos problemos (vadovas – dr. Česlovas Laurinavičius);
5. XIX amžiaus sociokultūrinis laukas: visuomenės grupės, asmenybės, institucijos (vadovė – habil. dr. Tamara Bairašauskaitė)- bendra LII ir LKTI programa.
6. Etniškumo ir nacionalumo pažinimas (vadovė dr. Vida Savoniakaitė), 2017–2021 m;
7. Laisvalaikis, šventės ir ritualai Vilniaus apylinkėse. Socialiniai ir kultūriniai aspektai (vadovas dr. Žilvytis Šaknys), 2017–2021;
8. Vilniaus istorija. Sintezė (vadovas dr. Gintautas Sliesoriūnas), 2017–2021.
9. Pagalbiniai istorijos mokslai. (vadovė dr. Rūta Čapaitė), 2014–2019 m.

Instituto vykdomos programos buvo įgyvendinamos sėkmingai, paskelbta nemažai publikacijų iš naujų tyrimų, toliau renkama medžiaga, aktyviai buvo dalyvaujama nacionalinėse ir tarptautinėse konferencijose, vykdoma mokslo žinių sklaida. LMT patvirtino Instituto vykdomų Ilgalaikių MTEP programų pirmųjų vykdymo metų ataskaitas.

Praėjusiais metais, kaip ir ankstesniais Institutas, kiek leido finansinės galimybės, finansavo ilgalaikes ir institucines programas vykdančių mokslininkų vizitus į užsienio archyvus, tarptautines konferencijas, organizavo straipsnių į užsienio leidinius ir pranešimų vertimus į užsienio kalbas, finansiškai prisidėjo prie kai kurių konferencijų organizavimo. 2018 m. dalį mokslininkų išvykų finansavo Lietuvos mokslo taryba pagal 2014-2020 metų Europos Sąjungos struktūrinių fondų investicijų veiksmų programos veiklą „Mokslininkų, tyrėjų gebėjimų plėtra ir bendradarbiavimo vystymas vykdant mokslinių idėjų mainus, mokslines išvykas iš Lietuvos ir į Lietuvą“. Instituto mokslininkai trumpalaikių ir ilgalaikių išvykų (stažuočių) konkursui pateikė 12 paraiškų finansuoti 6 trumpalaikes išvykas ir 6 stažuotes, visos paraiškos laimėjo ir 2018 m. 12 mokslininkų vyko pagal šią programą. 2018 m. pabaigoje buvo paskelbtas II-asis šios programos kvietimas. Instituto mokslininkai pateikė 21 paraišką, iš jų 6 paraiškas trumpalaikiams vizitams

dalyvauti tarptautinėse konferencijose ir 15 paraiškų stažuotėms. Poreikis trumpalaikėms išvykoms yra žymiai didesnis nei pateikta paraiškų, bet lieka neišspręsta, nors ją spręsti LMT bandė, pernelyg ankstyvo paraiškų teikimo problema, kol dar nesudarytos konferencijų programos.

Instituto vykdomos ilgalaikės ir institucinės programos buvo finansuojamos Institutui skiriamų biudžeto asignavimų lėšomis. Kita dalis tyrimų, dalis konferencijų bei vienkartinį ir tęstinių leidinių leidyba kaip ir ankstesniais metais finansuota konkursinio finansavimo būdu.

2018 metais Institute buvo įgyvendinamas 31 mokslo tiriamasis ir sklaidos projektas. Tai yra daugiau nei 2017 ar 2016 metais (palyginimui, 2017 m. – 20, 2016 m. – 27, 2015 m. – 37, 2014 m. – 55, 2013 m. – 42, 2012 m. – 55, 2011 m. – 42), tačiau nepakanka pagrindo teigti, kad projektinės veiklos aktyvumas gerėja ir pasieks ankstesnį lygį. Tai liudija ir vangus reagavimas į naujausią VI-ą Lituanistikos plėtros kvietimą. Taigi nebegalima kaltinti retus LMT kvietimus, nes 2017–2018 m. buvo paskelbta bent keletas naujų kvietimų ir jų ryškiai padaugėjo. Priežastis yra sumenkęs mokslininkų aktyvumas. Prie jo prisidėjo tiek dideli darbo krūviai ilgalaikėse ir institucinėse programose, tiek Instituto mokslininkų darbas kitų institucijų projektuose. Būtina atkreipti dėmesį, kad pagal Instituto kvalifikacinius reikalavimus vyresnieji ir vyriausieji mokslo darbuotojai turi vadovauti moksliniams tyrimams, t.y. mokslinių tyrimų programoms ar projektams. Kyla grėsmė, kad nemaža dalis mokslininkų artimiausiu metu gali nebeatitikti šio reikalavimo, nes projektus teikia dažniausiai tie patys asmenys, o kai kurie mokslininkai paskutinį projektą turėjo prieš ilgą laiko tarpą.

2018 m. dalyvavimo paraiškų konkursuose rezultatai labai nevienareikšmiai. Tais metais paaiškėjo 2017 m. kvietimų „Visuotinės dotacijos“ ir bendros Lietuvos-Lenkijos programos „DAINA“ konkursų rezultatai, kurie buvo blogi: iš po tris kiekvienam kvietimui teiktų paraiškų nelaimėjo nė viena. 2017 m. paskelbto Lituanistikos plėtros programos III kvietimo sklaidos projektams iš 12 teiktų paraiškų laimėjo 6 ir 2018 m. buvo finansuojama 6 leidinių leidyba. Deja, vienas projektas buvo nutrauktas, nes autorė nepateikė leidybai tinkamai parengto rankraščio teksto. 2018 m. Lituanistikos plėtros programa skelbė IV-ą kvietimą mokslo tiriamiesiems projektams. Konkursui Institutas pateikė 9 paraiškas, iš jų laimėjo ir pradėti įgyvendinti 7 projektai. Vieną iš šių projektų teko nutraukti dėl nenumatytų aplinkybių. Tais pačiais 2018 m. ši programa paskelbė ir dar vieną V-ą kvietimą, šį kartą sklaidos projektams. Iš pateiktų 13 paraiškų finansuojamomis pripažintos 11. Svarbu tai, kad finansavimą kitam trimečiui gavo visi Instituto leidžiami mokslo žurnalai. Po ilgesnės pertraukos buvo paskelbtas kvietimas mokslininkų grupių projektams: pateiktos tik 4 paraiškos, konkurso rezultatai dar nežinomi.

Toliau buvo tęsiamas ES lėšomis finansuojamo „Horizontas 2020“ projekto „Kultūrinė opozicija: bandant suprasti pasipriešinimo buvusiose socialistinėse valstybėse kultūrinį paveldą (Drąsa)“, kuriame Institutas yra Baltijos šalių koordinatorius, įgyvendinimas. Vienas projektas įgyvendintas iš Atviros partnerystės projektu. Buvo tęsiamas ir baigtas įgyvendinti vienas mokslininkų grupių projektas ir 10 Valstybinės lituanistinių tyrimų ir sklaidos 2016–2024 metų programos I ir II kvietimų projektų, tarp pastarųjų 5 sklaidos projektai, skirti žurnalų leidybai. Toliau buvo įgyvendinamas Lietuvos – Japonijos programos projektas, du „Modernybės Lietuvoje“ projektai bei 1 Kultūros rėmimo fondo finansuojamas projektas ir pradėtas vykdyti dar vienas šio Fondo remiamas projektas. Iš visų projektų 18 buvo mokslo tiriamieji ir 12 sklaidos.

Projektuose dirbo 32 Instituto mokslininkai (51 proc. visų mokslininkų), mokslo tiriamuosiuose projektuose buvo įdarbinta 10 ne Instituto darbuotojų.

2018 m. projektinis finansavimas siekė 562,6 tūkst. Eur ir paaugo, palyginus su parėjusiais metais (2017 m. - 486,7 tūkst. Eurų, 2016 m. – 436,9 tūkst.). Santykiniais skaičiais jis taip pat truputį paaugo ir siekė beveik 24 proc. viso Instituto biudžeto (2017 m. - 23,3 proc.). Projektinis finansavimas santykiniais dydžiais beveik grįžo į 2016 m. situaciją, kai jis siekė 24,65 proc., bet tebėra daugiau nei perpus mažesnis nei buvo 2014 metais (56 proc. Instituto biudžeto). Vertinant mokslininkų aktyvumą ir realias galimybes teikti ir laimėti projektus, reikia manyti, kad tokia situacija yra normali.

Mokslinės publikacijos. Padėtis su publikacijomis 2018 m. lyginant su ankstesniais metais pagerėjo. 2018 metais paskelbta 21 Instituto mokslininkų parengta ar iš dalies parengta didelė publikacija (2017 – 14, 2016 – 19, 2015 – 26; 2014 – 20; 2013 m. –17), t. y. monografijų, šaltinių publikacijų bei informacinių ir mokslo populiarinimo leidinių (publikacijų sąrašas pridedamas). Kaip ir kasmet išleisti Instituto moksliniai žurnalai – *Lietuvos istorijos metraštis* (trys numeriai), *Lithuanian Historical Studies*, *Lietuvos etnologija*, *Lietuvos archeologija*, *Archivum Lithuanicum*, taip pat tęstiniai leidiniai *XVIII amžiaus studijos*, 4 tomas ir *Istorijos šaltinių tyrimų* 6 tomas, išleistas eilinis *Lietuvos istorijos bibliografijos* tomas (sudarė I. Tumelytė) bei 3 disertacijų tezės. Detalizuojant, tarp minėtų stambių publikacijų yra 10 monografijų, 8 šaltinių publikacijos, 1 straipsnių rinkinys, 1 informacinis leidinys ir 1 mokslo populiarinimo leidinys.

Bene reikšmingiausiais įvykiais – baigti rengti ir publikuoti *Lietuvos istorijos* LDK laikotarpio tomai paskelbus Zigmanto Kiaupos parašytą *Lietuvos istorija, t. VII: Trumpasis XVIII amžius (1733 – 1795 m.)* antrą dalį. Oksfordo universiteto leidykloje monografiją *War, Revolution, and Nation-Making in Lithuania, 1914-1923* išleido Tomas Balkelis. Ilgalaikės programos tyrimai apibendrinti Tamaros Bairašauskaitės monografijoje *Bajorų dvaras keičia savininką. Vilniaus, Kauno ir Gardino gubernijų dvarų likimai 1863-1914 metais*. Planinio darbo rezultatas yra ir solidi Giedriaus Subačiaus monografija *Simono Daukanto Rygos ortografija (1827-1834)*. Įgyvendinant LMT finansuotus projektus parengtos ir paskelbtos Gyčio Piličiausko monografija *Virvelinės keramikos kultūra Lietuvoje 2800-2400 cal BC* bei Dangiro Mačiulio ir latvių kolegos Ēriks Jēkabsons monografija *Lietuviai Latvijos Respublikoje 19018-1940 metais*. Savo pirmąsias monografijas paskelbė jaunieji mokslininkai Andrejus Ryčkovas *Judo bučinys: valdovo išdavystės samprata Lietuvoje (XIII - XVI a. vidurys)* ir Adamas Stankevičius *Lietuvos Vyriausiojo Tribunolo veikla XVIII a. antroje pusėje*. Irmos Šidiškienės ir Lietuvos dailės muziejaus darbuotojos Dalios Bernotaitės – Beliauskienės dėka pasirodė ilgametės Instituto darbuotojos Vidos Kulikauskienės senai parengta monografija *Tradicinė lietuvių valstiečių vyrų apranga*. Su kolega Mindaugu Tamošaičiu monografiją apie Algirdą Brazauską *Epochų virsmo sukuriuose: Algirdo Brazausko politinė biografija* parašė Saulius Grybkauskas, o Regina Laukaitytė parašė knygą apie lietuvių išseivius Anglijoje - *Londono lietuvių šv. Kazimiero bažnyčios šimtmetis*.

Instituto mokslininkai praėjusiais metais paskelbė 8 šaltinių publikacijas. Darius Antanavičius pradėjo skelbti Vilniaus katedros bažnyčios kapitulos posėdžių protokolus publikacijoje *Acta capituli ecclesiae cathedralis Vilnensis saec. XVI-XVIII = Vilniaus katedros bažnyčios kapitulos posėdžių protokolai XVI-XVIII a.* T. 1: 1502-1533. Pasirodė eilinis Lietuvos Metrikos tomas – Eglės Deveikytės ir Gedimino Lesmaičio parengta *Lietuvos Metrika. Knyga Nr. 47, (1565-1567); Užrašymų knyga 47*. Gediminas Rudis ir Edmundas Gimžauskas tęsė Antano

Pauliuko ir Aleksandro Szklenniko dienoraščių publikavimą ir paskelbė antruosius jų tomus. Mindaugas Pocius taip pat iš esmės tęsė pradėtą darbą ir įgyvendindamas LMT finansuojamą projektą paskelbė publikaciją *Lietuvos sovietizavimas 1947 – 1953 m.: VKP(b) CK dokumentai: dokumentų rinkinys*. Buvo tęsiamas ir baigtas Rimanto Miknio kartu su lenkų kolegomis įgyvendinamas projektas rengiant Mykolo Rōmerio dienoraščių fragmentų rinkinius lenkų kalba – paskelbti nauji du tomai. Stephenas Rowellas taip pat dalyvavo įgyvendinant Lenkijos mokslininkų projektą, kuriuo parengta ir paskelbtas šaltinis *Corpus epistolarum Ioannis de Capistrano*. Ed. G. Klaniczay, L. Pellegrini, P. Sedda, L. Viallet. Tomus I: Epistolae annis MCDLI-MCDLVI scriptae, quae ad res gestas Poloniae et Silesiae spectant. Editionem curaverunt P. Kras, H. Manikowska, M. Starzyński, A. Zajachowska Bołtromiuk; in linguam Anglicam transtulit S. Rowell.

Lyginant su 2017 m. pagerėjo situacija ir su straipsnių publikavimu – jų paskelbta gerokai daugiau. Mokslo bei profesiniuose leidiniuose Instituto mokslininkai ir tyrėjai paskelbė 201 publikaciją. Šis skaičius jau artėja prie geriausių rezultatų 2015-2016 metais. Iš šių publikacijų 31, t. y. 15,4 proc. yra publikacijos be mokslinio aparato (tezės, anotacijos, informacijos, pratarmės, recenzijos be mokslinio aparato ir pan.), kurios vertinant Instituto veiklą nėra įskaitomos, taigi tokio pobūdžio publikacijų šiek tiek sumažėjo santykiniais dydžiais, bet ne absoliučiais.

„Įskaitinių“ publikacijų, t. y. publikacijų paskelbtų recenzuojamuose bei kituose mokslo, profesiniuose ir kultūros leidiniuose su moksliniu aparatu yra 170, t.y. 84,6 proc. visų publikacijų ir tai šiek tiek didesnė dalis, nei praėjusiais metais (2017 m. - 80 proc.). Iš visų paskelbtų „įskaitinių“ publikacijų 119 paskelbtos recenzuojamuose leidiniuose, o tai sudaro 70 proc. ir yra vos daugiau nei 2017 m. (68 proc.), bet mažiau nei buvo 2016 m. (76,3 proc.). Taigi straipsnių recenzuojamuose leidiniuose skaičiaus augimas išlieka vienas svarbiausių Instituto tikslų.

Tarptautiškumas

Tarptautiškumo plėtra yra vienas iš strateginių instituto uždavinių, kurio įgyvendinimui skiriama nemažai dėmesio. Institute mokslinių tyrimų tarptautiškumas reiškiasi įvairiomis formomis – tarptautiniai projektai, publikacijos užsienio spaudoje, bendros konferencijos ir mokslo renginiai, dalyvavimas tarptautinėse konferencijose užsienyje, dalyvavimas įvairiose tarpvalstybinėse, tarptautinėse komisijose, užsienio žurnalų redakcinėse kolegijose ir pan.

2018 m. buvo tęsiami anksčiau pradėti darbai ir palaikomos tradicinės tarptautinio bendradarbiavimo formos. Toliau buvo įgyvendinamas Horizontas 2020 projektas „Kultūrinė opozicija: buvusių sovietinių šalių opozicijos kultūrinio paveldo suvokimas“ [Cultural Opposition: Understanding the Cultural Heritage of Dissent in the Former Socialist Countries]“, kuriam vadovauja Vengrijos MA Humanitarinių mokslų tyrimo centras, o Institutas šiame projekte yra ne tik dalyvis, bet ir Baltijos šalių koordinatorius. 2019 m. sausis – paskutinis projekto mėnuo. Šiame projekte susibūrę mokslininkai iš daugelio Europos valstybių planuoja rengti naujus mokslinius projektus ir teikti juos įvairioms ES finansuojamoms programoms. Taip pat tęstas bendras Lietuvos – Japonijos programos projektas „Divergencija per konvergenciją: imperializmo ir nacionalizmą santykiškai Rusijos imperijos vakariniame pakraštyje (XX a. pradžioje)“, jo dalyviai ne tik atliko tyrimus, bet ir dalyvavo bendroje konferencijoje Japonijoje.

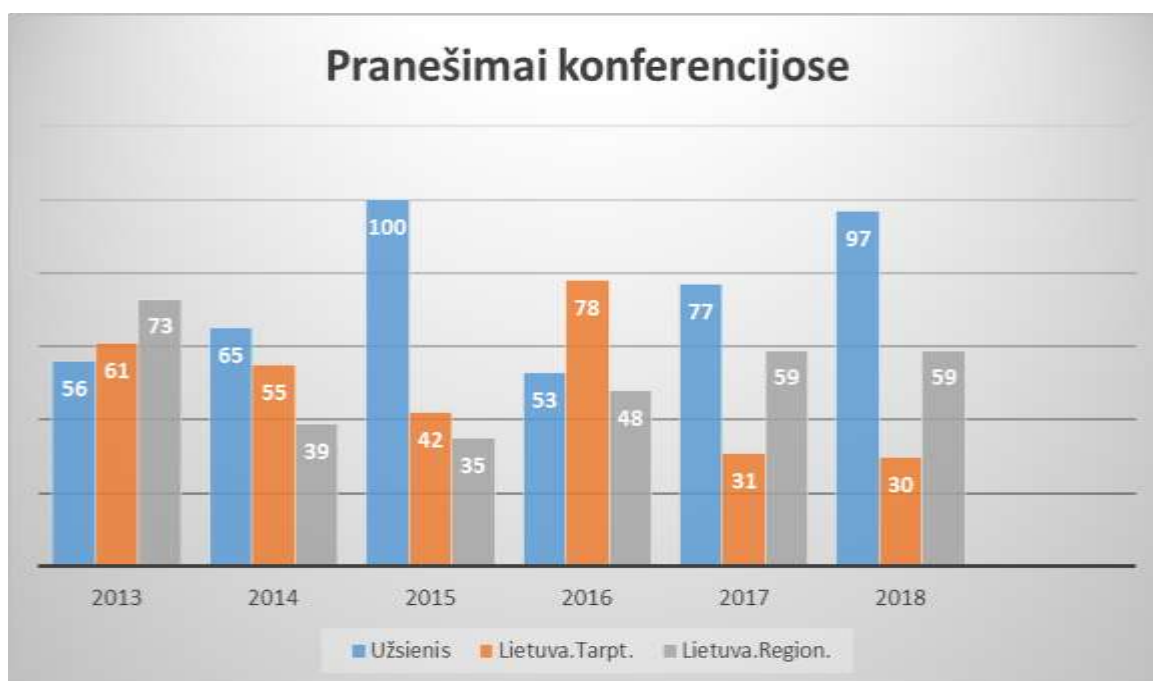
Nuo 2012 m. Lietuvos istorijos institutas dalyvauja tarptautiniame moksliniame projekte „Kasdienybė Antrojo pasaulinio karo metais“ (projektą koordinuoja Herderio institutas Marburge (Vokietija)). LII taip pat, kaip ir ankstesniais metais, dalyvavo tarptautinio mokslinių institucijų tinklo NISE (National movements and intermediary structures in Europe (Tautiniai judėjimai ir tarpinės struktūros Europoje)) veikloje. LII mokslininkai dalyvauja Šiaurės rytų instituto (Vokietija) projekte „Pabaltijys. Vieno Europos regiono istorija“. 2015–2019 m. LII dalyvauja COST programos projekte "Lyginamoji konspiracijos teorijų analizė" (COST-D-16006). Rytų Suomijos universiteto (UEF) vykdomame tyrimų projekte „Inequalities of mobility: relatedness and belonging of transnational families in the Nordic migration space“ (projektą finansuoja Suomijos Akademija. 2015 09 01–2019 08 31) individualiai dalyvauja Darius Daukšas.

2018 m. Instituto atstovai dalyvavo Rusijos-Lietuvos istorikų komisijos ir Lietuvos-Lenkijos vadovėlių komisijų veikloje.

Publikacijų užsienio leidiniuose paskelbta šiek tiek daugiau nei 2017 m. – 62 straipsniai recenzuojamuose ir profesiniuose leidiniuose, t.y. 37 proc. visų „įskaitinių“ publikacijų arba beveik tiek pat, kiek buvo praėjusiais metais (38 proc.). Publikacijos užsienio recenzuojamuose leidiniuose sudaro 39 proc. visų publikacijų recenzuojamuose leidiniuose (2017 m. - 40 proc., 2016 m. -35 proc., 2015 m. buvo 27,2 proc., 2014 m. – 32 proc.). Pastaraisiais metais publikacijų skaičius užsienio leidiniuose, nors ir lėtai, bet auga, o tai yra gera tendencija. Ne tokia džiuginanti situacija su publikacijomis leidiniuose su citavimo indeksu (Clarivate Analytics, SCOPUS): 2018 m. tokių publikacijų užsienio leidiniuose paskelbtos vos 4 (S. Grybkausko, D. Staliūno ir V. Tumėno straipsniai). Kaip minėta, užsienio leidykloje monografiją publikavo Tomas Balkelis.

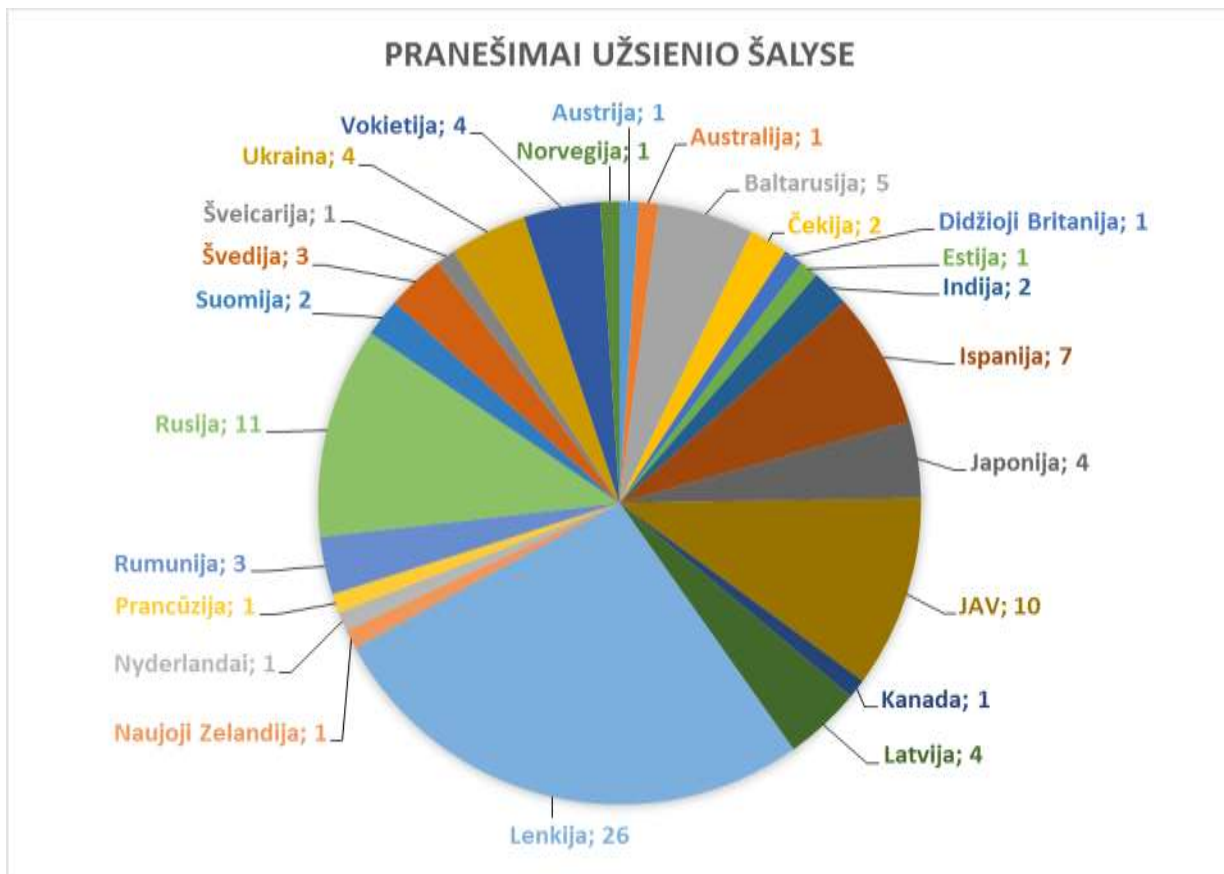

2018 metais išaugo mokslo sklaidos aktyvumas. Tarptautinėse konferencijose Lietuvoje ir užsienyje perskaityti 127 pranešimai, tai daugiau nei 2017 metais (108 pranešimai), ir artėja prie „derlingiausių“ 2016 m. (131) ar 2015 metų (142). Užsienyje tarptautinėse konferencijose perskaityta pranešimų daugiau – net 97. Išvykas į tarptautines konferencijas finansavo tiek LMT, tiek ir Institutas, rėmęs kai kurias išvykas. Lietuvoje tarptautinėse konferencijose perskaityta 30 pranešimų ir tiek pat, kaip ir 2017 m., pranešimų regioninėse konferencijose Lietuvoje – 59 pranešimai. Apskritai Instituto mokslininkai ir doktorantai 2018 m. įvairaus pobūdžio konferencijose perskaitė 185 pranešimus.

Konferencijose užsienyje pranešimus skaitė 49 Instituto mokslo darbuotojai ir doktorantai ir šis skaičius nuolat didėja. Džiugu, kad nemažai jaunųjų mokslininkų ir doktorantų taip pat dalyvavo tarptautinėse konferencijose. Pranešimus mokslininkai ir tyrėjai skaitė net 25 pasaulio šalyse, kelionių geografija išsiplėtė iki tolimiausių kraštų – Japonijos, Australijos, Naujosios Zelandijos. Ir toliau vyrauja kaimyninės šalys - Lenkija, Rusija, bet pagausėjo išvykų į JAV. 2018 m. savo aktyvumu nepralenkiama buvo Agnė Čivilytė, užsienio konferencijose perskaičiusi net 7 pranešimus, 5 pranešimus perskaitė Rasa Čepaitienė, po 4 – Darius Baronas ir Rimantas Miknys, po 3 - Jūratė Kiaupienė, Olga Mastianica-Stankevič, Vida Savoniakaitė, Darius Staliūnas, Vitalija Stravinskienė, Mindaugas Šapoka ir Ramunė Šmigelskytė-Stukienė.

Prie tarptautiškumo plėtros ir tarptautinės Instituto tyrėjų mokslo pasiekimų sklaidos prisidėjo Instituto ir jo mokslininkų rengiamos tarptautinės konferencijos. 2018 m. Institutas vienas arba su partneriais surengė 6 tarptautines konferencijas. Kartu su Kobės universitetu (Japonija) surengta konferencija „Romanovų imperija ir nacionalizmą iššūkiai Lietuvoje ir Baltarusijoje“ 2018 m. birželio 27 d. Institutas buvo vienu iš pagrindinių ikimodernios diplomatijos tyrėjų tinklo konferencijos „Konfliktas ir taikdarystė diplomatijoje (1300-1800)“ (Splendid Encounters VII. Conflict and Peace-Making in Diplomacy, 1300–1800) organizatorių (pagrindinis organizatorius - *Premodern Diplomats Network*, kiti – VU, VDU, Nacionalinis muziejus LDK valdovų rūmai, Lenkijos MA Istorijos institutas, BATH SPA University). Konferencija vyko 2018 m. rugsėjo 27-28 d., joje perskaityti net 38 pranešimai. Kartu su ilgamečiais partneriais Herderio ir Šiaurės rytų institutais (Vokietija) 2018 m. spalio 8 d. surengta konferencija „Nacionalizuojančios ir demokratizuojančios valstybės: iššūkiai ir priegios“. Lietuvos ir Lenkijos valstybių atkūrimo 100-mečiui paminėti buvo skirta 2018 m. spalio 18-19 Krokuvoje (Lenkija) vykusi konferencija „Unija, federacija, nepriklausomybė? Lenkijos ir Lietuvos keliai į nepriklausomybę“, rengta kartu su Lenkijos Mokslų akademija (Akademia Umiejętności). Taip pat praėjusiais metais įvyko dvi tradicinės tarptautinės konferencijos: 2018 m. lapkričio 15 d. sovietologų konferencija „Miegančioji gražuolė“ sovietinėje periferijoje: stagnacija, normalumas ir pasipriešinimas“ („Sleeping Beauty in the Soviet Periphery: Stagnation, Normalcy and Resistance“) ir 2018 m. gruodžio 6-7 d. XVIII a. tyrėjų tradicinė konferencija „LDK XVIII amžiuje. Idėjos ir (savi)refleksijos“, prie kurios organizavimo prisidėjo Vytauto Didžiojo universitetas bei Nacionalinis muziejus LDK valdovų rūmai.

Instituto mokslininkai surengė ir dvi nacionalines konferencijas, tai 2018 m. balandžio 19 d. vykusį „Profesinis iššūkis sistemai: kadru politikai, specialybės ir politinis režimas sovietmečiu“ ir 2018 m. spalio 25 d. surengtą „Nacionalumą budinusi etnologija ir antropologija“, kurią etnologai ir antropologai skyrė valstybės atkūrimo šimtmečiui paminėti. Taip pat Institute surengti 7 seminarai ir diskusijos: tarp jų 2018 m. balandžio 16 d. seminaras, skirtas Adolfo Ramanausko gimimo 100-mečiui paminėti“, 2018 m. gruodžio 19 d. dviejų Instituto programų bendras seminaras „Valdžia, luomas, individas XIV – XVIII a. Lietuvoje ir pagalbinių mokslų tyrimų problemos“, diskusija skirta Sąjūdžio jubiliejui, dvejuose seminaruose užsienio (Lenkijos, Rusijos) mokslininkai pristatė savo tyrimus.

Pažymėtina, kad Institutas kaip partneris prisidėjo rengiant ir kitas tarptautines konferencijas: 2018 m. balandžio 19-21 d. Vilniuje „Šimtosios imperijų suirimo metinės. Tautinės valstybės ir tautinių mažumų klausimas Europoje (istoriniai, visuomeniniai-politiniai, teisiniai ir kultūriniai aspektai) (pagrindinis organizatorius – Lietuvos lenkų mokslininkų sąjunga; kiti partneriai – Aleksandro Gieysztoro vardo humanitarinė akademija Pultuske, Balstogės universiteto Ekonomikos ir informatikos fakultetas Vilniuje; Europos polonistų mokslinių techninių draugijų federacija; Lenkų kultūros namai Vilniuje); 2018 m. gegužės 18-19 d. Minske „Tautiniai suverenitetai (1918-1920): idėja ir politinės praktikos“ (pagrindinis organizatorius - Institutas „Politinė sfera“ (Baltarusija-Lietuva), kiti partneriai - LR ambasada Baltarusijoje, Lenkijos institutas Vilniuje, Baltarusijos kolegija, LDK institutas, VDU); 2018 m. birželio 6-7 d. Ciechanowcuose (Lenkija) „Rytų Europos tautų kelias į nepriklausomybę 1914-1920 m.“ (kartu su Kun. K. Kluko žemės ūkio muziejumi Ciechanowcuose, Palenkės vaivadijos maršalkos administracijos Tautinio paveldo ir kultūros skyriumi Balstogėje, Senujų aktų archyvu (Varšuva), Vyriausiąja valstybinių archyvų direkcija, M. Koperniko universitetu Torunėje, Lenkijos istorijos draugijos vyriausiąja valdyba); 2018 m. rugsėjo 20-21 d. Klaipėdoje „Atvirumas pasauliui ir modernios tautos gimimas rytiniame Baltijos jūros regione“ (pagrindinis organizatorius – Klaipėdos universitetas; kiti partneriai – Tomo Mano kultūros centras); 2018 m. spalio 9-10 d. Vilniuje „Modernybės inkubatoriai: ribinės erdvės tarp neformalių praktikų ir valstybės politikos (Pagrindinis organizatorius – Vokietijos istorijos institutas Varšuvoje; kiti partneriai – Vienos universitetas bei Kritinio urbanizmo laboratorija (Vilnius)).

Taip pat Institutas prisidėjo organizuojant nacionalinę konferenciją 2018 m. lapkričio 13 d. „Drauge modernios valstybės link: Lietuvos žydai Lietuvos ir Izraelio istorijoje“ (Pagrindinis organizatorius – Lietuvos respublikos Užsienio reikalų ministerija; kiti partneriai – Lietuvos žydų bendruomenė, Izraelio ambasada Lietuvoje, Tarptautinė komisija nacių ir sovietinio okupacinio režimų nusikaltimams Lietuvoje įvertinti, Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka) ir tradicinį doktorantų istorikų seminarą Klaipėdos universitete 2018 m. balandžio 26 d. Etnologai kartu su partneriais (KU, LLTI, LTMA, VDU, VU) organizavo III nacionalinę doktorantų konferenciją „Veritas ethnologica“ Lietuvos istorijos institute. Joje LII, LTMA, VDU, VU ir Suomijos universiteto doktorantai perskaitė 14 pranešimų.

Plėtojant tarptautinius ryšius remtasi sutartimis su užsienio mokslo institucijomis. Institutas turi veikiančias bendradarbiavimo sutartis su šiomis užsienio švietimo bei mokslo institucijomis: Adomo Mickevičiaus universitetu Poznanėje, Lenkijos MA Tadeuszo Manteuffelio istorijos institutu, M. Koperniko universiteto Torunėje Istorijos fakultetu, Rusijos MA Visuotinės

istorijos bei Rusijos MA Rusijos istorijos institutais, Herderio institutu Marburge (Vokietija), Ukrainos nacionalinės mokslų akademijos Ukrainos istorijos institutu, Lenkijos mokslų akademijos Krokuvoje II Istorijos-filosofijos skyriumi, Lenkijos Tautinės atminties institutu, Valstybiniu Baltarusijos universitetu Minske bei Lenkijos MA Mokslo istorijos institutu, Rusijos MA Archeologijos institutu, Vidurio Rytų Europos istorijos ir kultūros humanitarinių mokslų centru Leipcige (Vokietija), Latvijos universiteto Latvijos istorijos institutu bei Ukrainos nacionaliniu rezervatu „Ternopilio pilys“ (Ukraina), Armėnijos mokslų akademijos Istorijos institutu, Baltarusijos MA Istorijos institutu. Valstybinio Baltarusijos universiteto Minske kvietimu LII įeina į konsorciumą, kuris 2018 m. pateikė paraišką programai Erasmus+. LII yra prisijungusi prie Šiaurės doktorantų mokyklos archeologijoje (Nordic Graduate School in Archeology Dialogues with the Past [Dialpast]).

Institutas taip pat yra pasirašęs sutartį su Ukrainos archeologijos institutu, Podolės Kameneco miesto taryba, Nacionaliniu istoriniu-architektūriniu draustiniu „Кам’янець“, Nacionaliniu I. Ogienkos universitetu, Valstybiniu istoriniu muziejumi-draustiniu Podolės Kamenece, dėl bendradarbiavimo Podolės Kameneco istorinio-archeologinio paveldo mokslinių tyrimų srityje. 2018 m. buvo pasirašyta bendradarbiavimo sutartis su Bulgarijos mokslų akademija dėl Etnologijos skyriui aktualaus projekto „Šventės ir kasdienybės kultūra Bulgarijoje ir Lietuvoje: tradicija ir modernybė“.

Kaip ir ankstesniais metais mokslininkai sėkmingai naudojosi mainų su Lenkijos mokslo įstaigomis bei Herderio institutu Vokietijoje programomis.

Instituto mokslininkų pripažinimą rodo ir kartu tarptautinius ryšius padeda plėtoti jų dalyvavimas užsienio žurnalų redakcinėse kolegijose ir mokslo tarybose. Praėjusiais metais net 15 Instituto mokslininkų buvo 29 užsienio mokslo žurnalų, leidžiamų Lenkijoje, Baltarusijoje, Ukrainoje, Latvijoje, Vokietijoje, JAV, Jungtinėje Karalystėje redakcinių kolegijų ar mokslinių tarybų nariai. Tarptautinių mokslininkus vienijančių organizacijų nariais buvo 9 instituto mokslininkai.

Doktorantūra. Ryšiai su aukštosiomis mokyklomis ir dalyvavimas studijų procese

2018 m. disertacijas apgynė du Vilniaus universiteto ir Lietuvos istorijos instituto bendros istorijos doktorantūros doktorantai. 2018 m. rugsėjo 19 d. disertaciją „Žemaitijos bajorų heraldika XV – XVIII a. pradžia“ apgynė Gabrielė Jasiūnienė (vadovas – E. Rimša) ir 2018 m. rugsėjo 28 d. disertaciją „Kauno gubernijos miestų savivalda 1876–1915 metais“ apgynė Arūnas Astramskas (vadovas – D. Staliūnas). Institute disertaciją eksternu 2018 m. vasario 15 d. taip pat apgynė Arnaud Parent. Jo disertacijos tema „Prancūzai Abiejų Tautų Respublikos pertvarkyme Stanislovo Augusto valdymo laikotarpiu (1764–1795 m.)“ (mokslinė konsultantė – R. Šmigelskytė-Stukienė). Mūsų kolega Jonas Drungilas Vilniaus universitete eksternu apgynė disertaciją „Lenkų bajorų integracija Žemaitijoje: migracija, kalba, atmintis XVI–XVIII a.“

Monika Šipelytė (istorija) ir Jonas Tilvikas (etnologija) 2018 metais sėkmingai baigė doktorantūros studijas, baigia rengti disertacijas, kurios turėtų būti apgintos iki 2019 m. spalio mėn.

2018 m. į istorijos krypties doktorantūros studijas priimti 6 doktorantai, į etnologijos krypties – 1 doktorantė. 2018 metų pabaigoje Institute doktorantūroje studijavo 30 doktorantų (25 –

istorijos, 5 – etnologijos kryptį). Dėl ligos, vaikų auginimo ar asmeninių priežasčių 8 doktorantai yra akademinėse atostogose (7 istorijos, 1- etnologijos krypties). 5 doktorantai, esantys akademinėse atostogose, yra 4-jų metų. Tenka konstatuoti nemalonų faktą: kasmet į doktorantūros studijas įstoja po 6-7 doktorantus, bet disertacijas gina vos vienas – du, visų kitų disertacijų gynimas nukeliamas į ateitį. Viena iš šios nepatenkinamos situacijos priežasčių yra doktorantų darbas ar uždarbiavimas, dėl kurio laiku nespėjama parengti disertacijų. Padidinus doktorantų stipendijas darbas doktorantūros metu tampa ne toks aktualus.

Instituto mokslininkai aktyviai dalyvavo rengiant jaunos mokslininkus: 21 mokslininkų vadovavo 32 doktorantams (T. Bairašauskaitė, A. Čepaitienė, R. Čepaitienė, A. Čivilytė, A. Dubonis, S. Grybkauskas, V. Juodagalvis, J. Kiaupienė, L. Kurila, Č. Laurinavičius, D. Mačiulis, R. Miknys, G. Motuzaitė – Matuzevičiūtė, A. Nikžentaitis, E. Rimša, R. Paukštytė – Šaknienė, G. Piličiauskas, R. Ragauskienė, V. Savoniakaitė, V. Sirutavičius, D. Staliūnas); 17 mokslininkų buvo 23 Gynimo tarybų nariais.

Sukauptos žinios ir patirtis perteikiami studentams ir magistrams. Keturiolika Instituto mokslininkų dėstė Lietuvos ir užsienio aukštosiose mokyklose: Vilniaus universitete (T. Bairašauskaitė, L. Kurila, G. Motuzaitė-Matuzevičiūtė, A. Railaitė-Bardė, V. Sirutavičius, D. Staliūnas, A. Strimaitienė) Lietuvos edukologijos universitete (R. Šmigelskytė-Stukienė, A. Svarauskas); Klaipėdos universitete (Č. Laurinavičius); Kauno Vytauto Didžiojo universitete (J. Kiaupienė, R. Miknys), Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijoje (V. Pugačiauskas); University of Illinois at Chicago (G. Subačius). Tokiu būdu mokslinių tyrimų metu įgytos žinios buvo panaudojamos studijų procese, prisidedama įgyvendinant mokslinių tyrimų ir studijų vienybės principą.

Institute mokslinio tiriamojo darbo praktiką atliko 2 Vilniaus universiteto studentai.

Socialinė ir kultūrinė plėtra. Mokslinių tyrimų sklaida visuomenėje

Įgyvendinant Instituto veiklos tikslą „bendradarbiauti su valdžios, visuomenės ir verslo atstovais, vykdyti lituanistinių mokslinių tyrimų, socialinės ir kultūrinės plėtros užsakomuosius darbus, teikti metodologinę, metodinę ir kitą pagalbą“ toliau buvo bendradarbiaujama su nuolatiniais socialiniais partneriais – Lietuvos valstybinėmis institucijomis, Lietuvos ambasadomis užsienyje.

2018 m. švenčiant valstybės atkūrimo šimtmetį Institutas bendradarbiavo su Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarija rengiant kai kuriuos renginius: tarp jų buvo apskrito stalo diskusija „Seimo Pirmininkui Jonui Staugaičiui – 150: varpininko, mediko, politiko kelias“ (Lietuvos Respublikos Seimas, 2018 m. gegužės 16 d.) ir jaunimo viktorina.

Su Jerzy Giedroyc dialogo ir bendradarbiavimo fondu parengta paroda, eksponuota Lietuvoje ir Lenkijoje „Lenkijos prezidentas Lech Kaczyński ir Lietuva prezidento Valdo Adamkaus akimis“.

2018 m. buvo baigtas įgyvendinti sklaidos projektas „Tautas jungianti istorija: karijotaičiai Ukrainoje“. Institutas kartus su Ukrainos Mokslų akademijos Ukrainos istorijos institutu ir Kamienets Podilsko valstybiniu istorijos muziejumi-draustiniu parengė stacionarią parodą ir išleido parodos katalogą apie karijotaičių epochą Ukrainos istorijoje.

2018 m. taip pat buvo tęsiamos tradicinės tyrimų sklaidos visuomenėje veiklos. Institutas šeštą kartą dalyvavo mokslo populiarinimo šventėje „Tyrėjų naktis“, taip pat mokslo festivalyje „Erdvėlais žemė“. VšĮ „GO Vilnius“ prašymu jau kelinti metai iš eilės Instituto mokslininkai skaitė paskaitas gidams ir turizmo specialistams, padėjo nacionalinio konkurso „Lietuvos istorijos žinovas“ organizatoriams rengti užduotis ir vertinti atsakymus (V. Žaltauskaitė)

Kaip paprastai aktyviai dalyvauta regioninėse konferencijose įvairiose Lietuvos vietovėse, jose, kaip minėta, perskaityti 59 pranešimai. Instituto tyrėjai buvo aktyvūs ir matomi viešajame diskurse. Jie perskaitė net 88 viešas paskaitas visuomenei Lietuvoje (Akmenėlių dv., Pakruojo raj., Alytuje, Anykščiuose, Birštone, Gargžduose, Kaune, Klaipėdoje, Kražiuose, Kretingoje, Kupiškyje, Panevėžyje, Pasvalyje, Plungėje, Vilniuje, Visagine) bei užsienyje (Butane, Japonijoje, JAV, Ukrainoje), dalis šių paskaitų skirta valstybės atkūrimo šimtmečiui paminėti. Instituto mokslininkai surengė 7 LII išleistų knygų pristatymus, Lietuvoje ir užsienyje paskelbė 44 mokslo populiarinimo ir poleminius straipsnius tradicinėje ir elektroninėje žiniasklaidoje, dalyvavo 119 TV ir radijo laidų, diskusijų, davė interviu žiniasklaidai.

Pastebėtina, kad padaugėjo stambesnių ir tuo pačiu viešumoje labiau matomų sklaidos veiklų: 2018 m. buvo surengtas paskaitų ciklas Vilniaus istorijos temomis „Vilniaus klube“, kurio metu perskaitytos 7 paskaitos, A. Kasparavičius taip pat skaitė net 13 paskaitų ciklą „Lietuvių kelias į Vasario 16-ąją: nuo Mykolo Kleopo Oginskio ir Napoleono iki Smetonos“. Doktorantė Rasa Leonavičiūtė kartu su Jolita Bernotiene išleido plačiajai visuomenei skirtą pažintinę knygą „*Karalienės Bonos virtuvė*“. Vilniaus istorijos pažinimui skirtas Instituto leidžiamas kaip tęstinis sumanytas leidinys „Pasakojimai apie Vilnių ir vilniečius“, kurio pirma knyga išėjo 2018 metais..

2018 metais skleidžiant mokslo žinias visuomenėje dalyvavo didžioji dalis instituto mokslininkų, bet savo aktyvumu išsiskyrė, kaip ir ankstesniais metais, Algimantas Kasparavičius, Rasa Čepaitienė, Alvydas Nikžentaitis, taip pat aktyvūs buvo Agnė Railaitė – Bardė, Darius Staliūnas, Giedrius Subačius, Vytautas Tumėnas.

Instituto mokslininkai parengė 23 pažymus ir ekspertines išvadas Lietuvos valstybės ir savivaldos institucijoms; įvairių valstybinių komisijų, ekspertų grupių, tarybų veikloje Lietuvoje ir užsienyje dalyvavo 26 Instituto mokslininkai.

Instituto mokslininkų mokslinė ir visuomeninė veikla sulaukė pripažinimo. Lietuvos Respublikos Seimas už indėlį atkuriant Lietuvos valstybės nepriklausomybę, valstybės ir parlamentarizmo tradicijų stiprinimą, veiklą visuomenės gerovei apdovanojo Algimantą Kasparavičių ir Alvydą Nikžentaitį. Mindaugas Klovas tapo Lietuvos Jaunųjų Mokslininkų Sąjungos organizuoto „Geriausios 2017 m. disertacijos“ konkurso laureatu ir gavo Lietuvos mokslo akademijos jaunųjų mokslininkų stipendiją. Giedrei Motuzaitėi-Matuzevičiūtei buvo suteiktas L'Oréal-UNESCO Baltic “Moterims Moksle” apdovanojimas. Naujai įkurtos Lietuvos mokslų akademijos Jaunosios akademijos akademike buvo išrinkta Olga Mastianica-Stankevič.

Darbuotojų mobilumas

Mokslinių tyrimų efektyvumui ir jų sėkmei svarbi yra mokslininkų galimybė išvykti stažuotis į užsienį, padirbėti užsienio archyvuose ir bibliotekose. Šiam tikslui 2018 m. buvo naudojama pagal bendradarbiavimo sutartis su užsienio partneriais įgyvendinama Instituto mainų programa. 2018 m. pagal mokslinių mainų su Lenkijos MA Istorijos ir Mokslo istorijos institutais

programą 8 mokslininkai dirbo Varšuvos archyvuose, o pagal mainų su Lenkijos Mokslų akademija Krokuvoje programą šiame mieste dirbo trys mokslininkai ir doktorantai. Vienas mokslininkas stažavosi Marburge. Kaip minėta, 2018 m. į stažuotes užsienyje vyko 6 mokslininkai, laimėję LMT organizuotą konkursą (D. Antanavičius, R. Čapaitė, A. Čivilytė, S. Grybkauskas, A. Prašmantaitė, M. Šapoka). Lietuvos-Rusijos istorikų komisijos lėšomis į darbą Rusijos archyvuose vyko 3 mokslininkai. Dar trys mokslininkai savo iniciatyva gavo užsienio fondų stipendijas stažuotėms Helsinkio universitete (D. Daukšas), Kembridžo universitete (Giedrė Motuzaitė-Matuzevičiūtė) ir Švedijos Upsalos universitete (S. Grybkauskas).

Institute 2018 m. stažavosi 4 mokslininkai iš Ukrainos, Vengrijos ir Lenkijos. Stažuotojų skaičiaus didėjimas galėtų būti viena iš pageidaujimų Instituto veiklos krypčių.

Mokslo infrastruktūra

Leidybinė veikla. 2018 m. leidybinė veikla buvo intensyvi. Instituto leidybinė grupė padėjo įgyvendinti LMT finansuotus sklaidos projektus, taip pat leido Instituto lėšomis leidžiamus leidinius, disertacijas, disertacijų tezes, rengė kitus informacinius leidinius, organizavo straipsnių ir pranešimų vertimą, knygų pristatymus ir informacijos sklaidą.

2018 m. įvairiose leidyklose buvo išleistas 34 su Instituto vardu susiję leidiniai (Lietuvos istorijos instituto darbuotojų arba jiems dalyvaujant parengti, Instituto periodiniai leidiniai ir pan.) (2017 – 20, 2016 m. – 30, 2015 – 36; 2014 – 28, 2013 – 25) - monografijos, šaltinių publikacijos, periodiniai leidiniai, mokslo populiarinimo leidinys bei trys disertacijos ir disertacijų tezės. Instituto leidybos grupė išleido 29 leidinius (2017 – 12, 2016 – 24, 2015 – 28, 2014 – 23, 2013 – 15). 17 Instituto išleistų leidinių buvo finansuojami LMT projektų lėšomis, 1-as Lietuvos kultūros tarybos lėšomis, 1-as paramos lėšomis ir 6 leidinių (monografijų, tęstinių leidinių ir žurnalų, straipsnių rinkinių) leidybą finansavo Institutas savo lėšomis.

2018 m. išleisti 7 einamieji Instituto žurnalų numeriai ar tomai: *Lietuvos istorijos metraščio* 3 numeriai, *Lietuvos archeologija*, *Lithuanian Historical Studies*, *Lietuvos etnologija*, *Archivum Lithuanicum*. Sėkmingai buvo įgyvendinama sutartis su Ferdinand Schöningh/Brill Deutschland GMBH leidykla dėl *Lithuanian Historical Studies* publikavimo atvirosios prieigos platformoje. Šio žurnalo vyriausiojo redaktoriaus Vytauto Petronio pastangų dėka *Lithuanian Historical Studies* tapo referuojamas SCOPUS duomenų bazėje.

Leidybos grupė talkino rengiant konferencijų programas ir skelbimus, rūpinosi informacijos sklaida apie Instituto išleistus leidinius, organizavo knygų pristatymus.

2018 Leidybos grupė tęsė Instituto tęstinių leidinių skaitmeninimą ir jų parengimą įkėlimui į LII talpyklą atvirajai prieigai. Buvo baigtas *Lietuvos etnologijos* ir *Archivum Lithuanicum* skaitmeninimas. Taigi skaitmeninimo ir įkėlimo atvirai prieigai laukia paskutinis Instituto tęstinis leidinys *Istorijos šaltinių tyrimai*.

Biblioteka. Biblioteka, kurioje 2018 m. dirbo trys darbuotojai, sklandžiai aptarnavo skaitytojus, nors dėl darbuotojo trūkumo visa apimtimi negalėjo veikti eLABA ir duomenų kėlimas į bazę. 2018 m. bibliotekoje buvo 96 (2017 m. – 93) registruoti skaitytojai. Apsilankymų skaičius – 2045 – buvo panašus kaip ir kasmet (2017 m. – 2091; 2016 m. – 2045, 2015 m. – 2095), išduota dokumentų 6265 fiziniai vienetai (2017 m. - 5384 vnt., 2016 m. - 7810 fiz. vnt.). Vartotojams padaryta 1700 kopijų.

Bibliotekos darbuotojai tęsė knygų ir rankraščių katalogavimą. Viso elektroniniame bibliotekos kataloge - 24028 įrašai. Per metus parengti 339 bibliografiniai įrašai ir 1170 egzempliorių įrašų. Per metus automatizuotai parengti 24028 katalogo įrašai, 339 bibliografiniai įrašai ir 1170 egzempliorių įrašų.

Komplektuojant bibliotekos fondą, 2019 m. jis buvo papildytas 1999 (2017 m. - 560, 2016 m. - 756, 2015 m. - 743, 2014 m. - 640, 2013 m. - 753) fiz. vnt. leidinių (iš jų knygų ir serialinių leidinių - 487 vnt., rankraščių - 806 fiz. vnt., mikrokopijų - 130 fiz. vnt., vaizdinių - 558 fiz. vnt., regimųjų dokumentų - 13 fiz. vnt., kitų skaitmeninių dok. fizinėse laikmenose - 5 fiz. vnt., prenumeruojamų periodinių leidinių 9 pavadinimai, iš jų 2 laikraščių pavadinimai. Pagrindiniai komplektavimo šaltiniai liko tie patys - dovanos, mainai, Lietuvos istorijos instituto leidiniai, pirkimas.

Taip pat buvo gauta ir atsakyta į 370 informacinių užklausų, iš jų elektroninėmis priemonėmis - 41. Bibliotekoje saugomų dokumentų vaizdai panaudoti rengiant 2 parodas (Lietuvos dailės muziejaus ir Maišiagalos tradicinių amatų centro) bei publikuojant 5 tradicinius ir internetinius leidinius. Algimantas Katilius informaciją apie bibliotekoje saugomus dokumentus pristatė 2 pranešimuose.

Per Lietuvos mokslinių bibliotekų asociaciją, vykdant projektą „eMoDB.LT3: elektroninių mokslo duomenų bazių atvėrimas Lietuvai - trečiasis etapas“ Lietuvos istorijos institutas 2018 m. prenumeravo 3 duomenų bazes: EBSCO Publishing (eIFL.net duomenų bazių paketas); Emerald Management eJournals Collection; Taylor & Francis SHH Library and S&T Library. Aktyviausiai instituto mokslininkai naudojami EBSCO Publishing ir Taylor & Francis SHH Library and S&T Library duomenų bazėmis (atitinkamai 230 ir 151 apsilankymai). Taigi šių dviejų bazių panaudojimo efektyvumas yra didžiausias.

Aptariant mokslinės veiklos sąlygas vertėtų paminėti, kad 2018 m. aštriai iškilo Instituto patalpų klausimas. Švietimo, mokslo ir sporto ministerijoje kilo idėja reorganizuojamo ir prie VDU jungiamo Lietuvos edukologijos universiteto bibliotekai statytą pastatą skirti trimis lituanistiniams institutams - Lietuvos istorijos, Lietuvių kalbos ir Lietuvos kultūros tyrimų. Tačiau po siūlomo pastato apžiūros visų institutų administracijos konstatavo, kad pastatas nepritaikytas institutų veiklai, jo statyba nebaigta, o esama pastato būklė jau dabar reikalauja papildomų investicijų. ŠMSM ėmėsi iniciatyvos rengti projektą dėl pastato pritaikymo kabinetinei sistemai, kuri sudarytų palankias darbo sąlygas. Projektavimo darbų rezultatai kol kas neaiškūs.

Finansinė Instituto būklė 2018 m.

2018 metams Institutui pagal programą „*Lietuvos visuomenės ir valstybės raida iki XXI a. pradžios*“, iš kurios finansuojama beveik **visa Instituto mokslinė ir ūkinė veikla buvo skirta 1790,0 t. eurų** (biudžetinis finansavimas) (palyginimui: 2017 m. -1552,1 t. eurų, 2016 m. - 1275,6 t. eurų, 2015 m. - 1109,8 t. eurai).

2018 metais ūkiskaitinės lėšos už suteiktas paslaugas sudarė 29,7 t. eurų, jos gautos įgyvendinus 4 sutartis (1 sutartis su verslo įmone, 1 su valstybine institucija, 1 su savivaldybe, 1 su fiziniu asmeniu disertacijos gynimo paslaugos).

Už parduotas knygas gauta - 26,9 t. eurų.

Viso gauta ir sumokėta į biudžetą ūkiskaitinių lėšų 2018 metais 56,6 t. eurų (pajamų įmokų lėšos).

2018 metų projektai – gauta –562,6 t. eurų (2017 m. – 486,7 t. eurų, 2016 m. - 436,9 t. eurų, 2015 m. – 531,4 t. eurų, 2014 m. – 1338,1 t. eurų).

Projektinių lėšų iš LMT gauta – 416,4 t. eurų (31 sutartis) (tarp jų 2 sutartys išvykų rėmimui – 1,9 t. eurų ir 1 sutartis mokslo renginio rėmimui – 7,5 t. eurų),

LMT – Doktorantūros studijų plėtra – 39,8 t. eurų (4 projektai),

LMT – Podoktorantūros stažuochių įgyvendinimas Lietuvoje - 51,7 t. eurų (2 projektai),

LMT – Mokslinės išvykos iš Lietuvos ES lėšos - 31,4 t. eurų (12 projektų),

Lietuvos kultūros taryba – 10,2 t. eurų, (2 projektai),

LR Švietimo, mokslo ir sporto ministerija – 7,8 t. eurų,

LR Vyriausybės kanceliarija - 5,3 t. eurų

Iš viso 2018 m. gautas finansavimas sudarė 2352,6 t. eurų ir įgyvendinti 54 projektai ir programos.

2018 m. gautos lėšos iš kitų šaltinių sudarė 137,4 t. eurų paramos iš juridinių asmenų:

UAB Koncernas MG Baltic paramos lėšos knygų leidybai - 110,0 t. eurų,

Fritz Thyssen Stiftung (Fritzo Thysseno fondas) parama projektui - 25,8 t. eurų,

Baltic-American freedom Foundation parama išvykai - 1,4 t. eurų,

Valstybinė mokesčių inspekcija 2% parama už 2017 m. - 0,2 t. eurų.

2018 metams iš 1790,0 t. eurų skirtų asignavimų buvo patvirtinta 1253,0 t. eurų darbo užmokesčiui ir 381,0 t. eurų socialinio draudimo įmokoms. Už LMT projektų aptarnavimui skirtas lėšas buvo mokama už šildymą, elektros energiją, telefonus ir kitas ūkines išlaidas, nupirkta prekių.

Skirtų biudžeto asignavimų panaudojimas 2018 m. palyginti 2017, 2016, 2015 m. išlaidomis (t.eurų):

	2018	2017	2016	2015
VISO: iš jų	1784,6	1552,1	1275,6	1109,8
Darbo užmokestis	1252,3	1031,0	883,0	767,0
Soc. draudimo. įmokos	378,7	315,7	273,3	236,8
Doktorantai	96,8	92,1	74,7	47,0
Viso kitos išlaidos	56,8	113,3	44,6	59,0
Šildymas	11,6	7,9	12,7	11,8
Elektros energija	0,8	4,7	9,9	6,2
Ryšiai	0,6	0,7	1,4	1,2
Transporto išlaikymas	1,1	2,1	1,5	3,4
Ilgalaikio turto įsigijimas	9,5	58,0	0	7,0
Kitos prekės ir ūkinis inventorių	9,8	6,2	3,0	2,9
Komandiruotės (mainai)	7,0	7,7	6,0	7,1

Vandentiekis, kitos paslaugos	0,5	0,8	0,4	0,1
Kitos paslaugos	15,9	25,2	9,8	19,2

Pabaiga

Nepaisant 2018 m. besitęsiančios grėsmės savarankiškam Instituto egzistavimui, praėjusieji metai buvo sėkmingi. Sėkmingai buvo vykdomos ilgalaikės MTEP ir institucinės programos, pagerėjo mokslinių tyrimų publikavimo rezultatai, neblogi buvo dalyvavimo konkursiniame finansavime rezultatai, aktyviai dalyvauta mokslinių tyrimų sklaidoje, ypač tarptautinėse konferencijose. Aktyviai Instituto mokslininkai dalyvavo minint valstybės atkūrimo 100-ąsias metines. Įkvepiantys yra tarptautinio palyginamojo vertinimo rezultatai, klojantys tvirtą pagrindą tolesnei instituto veiklai. Tačiau kartu būtina blaiviai vertinti pasiektus rezultatus, nepamiršti tiek ekspertų išsakytų pastabų, tiek mūsų pačių diagnozuotų silpnybių: publikacijų kokybė, projektinis aktyvumas, įsitraukimas į tarptautinį mokslinį gyvenimą tebelieka spręstinomis, o ne išspręstomis problemomis. Būtina efektyviau reaguoti į visuomenei aktualias problemas ir rūpimus klausimus, dienotvarkėje tebelieka mokslo išteklių skaitmeninimo klausimai. Tikėtina, kad Instituto administracijos pasikeitimas bus geras postūmis pokyčiams ir suteiks naujų impulsų Instituto kolektyvo veiklai.

Zita Medišauskienė

Darius Staliūnas

Saulė Urbanavičienė

PRIEDAS

Lietuvos istorijos instituto mokslininkų publikacijos 2018 metais**Monografijos:**

Bairašauskaitė, Tamara. *Bajorų dvaras keičia savininką. Vilniaus, Kauno ir Gardino gubernijų dvarų likimai 1863-1914 metais* / Lietuvos istorijos institutas. – Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2018. – 480 p.: iliustr. – Santr. anglų k. – Asmenvardžių r-klė, p. 443-463, vietovardžių r-klė, p. 464-479. ISBN 978-609-8183-52-8

Balkelis, Tomas. *War, Revolution, and Nation-Making in Lithuania, 1914-1923*. – Oxford University Press, 2018. – 208 pp. ISBN 9780199668021

Grybkauškas, Saulius, Tamošaitis, Mindaugas. *Epochų virsmo sūkuriuose: Algirdo Brazausko politinė biografija*. – Vilnius: Diemedžio leidykla, 2018. – 416 p.: iliustr. ISBN 978-9986-23-209-4

Kulikauskienė, Vida. *Tradicinė lietuvių valstiečių vyrų apranga* / parengė Irma Šidiškienė, Dalia Bernotaitė - Beliauskienė. – Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2018. – 384 psl.: iliustr. ISBN 978-609-8183-44-3

Laukaitytė, Regina. *Londono lietuvių šv. Kazimiero bažnyčios šimtmetis*. – Vilnius: Lietuvių katalikų mokslo akademija, 2018. – 422 psl. – Santr. anglų k. - Asmenų r-klė, p. 409-421. ISBN 978-9986-592-87-7

Lietuvos istorija, t. VII: Trumpasis XVIII amžius (1733 – 1795 m.), d.2 / Zigmantas Kiaupa; Lietuvos istorijos institutas. – Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2018. – 724 p.: iliustr. – Asmenvardžių r-klė, p. 702 – 714; vietovardžių r-klė, p. 715 – 724. – ISBN 978-609-8183-53-5 (VII tomas, 2 dalis); ISBN 9955-584-91-2 (12 tomų)

Mačiulis, Dangiras, Jēkabsons, Ēriks, *Lietuviai Latvijos Respublikoje 19018-1940 metais* / Lietuvos istorijos institutas. – Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2018. - 320 p. ISBN 978-609-8183-55-9

Piličiauskas, Gytis. *Virvelinės keramikos kultūra Lietuvoje 2800-2400 cal BC* / Lietuvos istorijos institutas. – Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2018. – 231 psl.: iliustr. – Santr. anglų k. ISBN 978-609-8183-48-1

Ryčkov, Andrej. *Judo bučinyš: valdovo išdavystės samprata Lietuvoje (XIII - XVI a. viduryš)* / Lietuvos istorijos institutas. - Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2018. – 280 psl. – Santr. anglų k. - Asmenų r-klė, p. 265-273. – Vietų r-klė, p. 275-278. ISBN 978-609-8183-51-1

Stankevič, Adam. *Lietuvos Vyriausiojo Tribunolo veikla XVIII a. antroje pusėje* / Lietuvos istorijos institutas. – Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2018. – 528 psl. .: iliustr, faks. – Santr. anglų k. – Asmenų r-klė, p. 492-522. – Vietų r-klė, p. 523-527. ISBN 978-609-8183-42-9

Subačius, Giedrius. *Simono Daukanto Rygos ortografija (1827-1834)* / Lietuvos istorijos institutas. – Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2018. – 471 psl.: iliustr, faks. – Santr. anglų k. – Asmenų r-klė, p. 468-470. ISBN 978-609-8183-43-6

Šaltinių publikacijos:

Acta capituli ecclesiae cathedralis Vilnensis saec. XVI-XVIII = Vilniaus katedros bažnyčios kapitulos posėdžių protokolai XVI-XVIII a. T. 1: 1502-1533 / Lietuvos istorijos institutas; parengė Darius Antanavičius, Dalia Emilija Staškevičienė. – Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2018. – XXXIX, 534 p.: faks. – Santr. angl. ISBN 978-609-8183-40-5

Lietuvos Metrika. Kn. Nr. 47, (1565-1567); Užrašymų knyga 47 / Lietuvos istorijos institutas; parengė Eglė Deveikytė, Gediminas Lesmaitis. – Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2018. –XXII, 217 p.: iliustr. - Tekstas liet., rusėnų k. –R-klės: p. 155-207. – ISBN 978-609-8183-41-2

Lietuvos sovietizavimas 1947 – 1953 m.: VKP(b) CK dokumentai: dokumentų rinkinys // Lietuvos istorijos institutas; sudarė ir parengė Mindaugas Pocius. – Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2018. – 486 psl.: faks. – Santr. angl. k. – Asmenų r-klė, p. 451-479. – Vietų r-klė, p. 480-485. ISBN 978-609-8183-50-4

Pauliukas, Antanas. *Dienynas 1918-1941 m.: II knyga: 1926 m. liepos 1-oji -1934 m. balandžio 30-oji* / Lietuvos istorijos institutas; parengė Gediminas Rudis. – Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2018. – 822 p.: iliustr. – Santr. angl. – Asmenvardžių ir vietovardžių r-klės, p. 780-822. ISBN 978-609-8183-46-7

Szklenik, Aleksandr. *Dienoraštis, 1915 – 1918 m. II knyga: 1916 m. rugsėjo 11 d. – 1917 m. rugpjūčio 26 d.* / Lietuvos istorijos institutas; parengė Edmundas Gimžauskas; iš lenkų k. vertė Vyturys Jarutis. – Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2018. – 632 p., iliustr. – Santr. angl. – Asmenvardžių r-klė, p. 621 - 630. + CD. ISBN 978-609-8183-32-0- (Bendras), ISBN 978-609-8183-49-8 (II knyga)

Pirmieji Lietuvos Ministrų kabinetai 1918 metais Vilniuje. Dokumentų rinkinys / Sudarė ir parengė Algimantas Kasparavičius. – Vilnius: Lietuvos nacionalinis muziejus, 2018. – 316 p. ISBN 978-609-478-020-2

Michał Römer, Dzienniki, tom 3.: 1916 – 1919, [Seria *Świadectwa Polska XX wiek*, Warszawa Ośrodek KARTA 2018, 849 p. (Parengė Rimantas Miknys, Jan Sienkiewicz ir Zbigniew Solak. Moksliniai konsultantai (redaktorius) R.Miknys ir L.Zasztowt). [ISBN (tom III) 978 – 83 – 65979 – 05 -6; ISBN (komplet) 978 – 83 – 644 76 – 79 -2].

Michał Römer, Dzienniki, tom 4.: 1920 – 1930. [Seria *Świadectwa Polska XX wiek*, Warszawa Ośrodek KARTA 2018, 668 p. (Parengė Rimantas Miknys, Jan Sienkiewicz. Moksliniai

konsultantai (redaktorius) R.Miknys, L.Zasztowt). [ISBN (tom IV) 978 – 83 – 65979 – 29 -2; ISBN (komplet) 978 – 83 – 644 76 – 79 -2].

Straipsnių rinkiniai:

Miestas, dvaras, kaimas Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje ir Lenkijos Karalystėje XVI-XVIII a. Lokalinės istorijos problemos: Mokslinių straipsnių rinkinys / Lietuvos istorijos institutas; sudarytoja ir mokslinė redaktorė Ramunė Šmigelskytė – Stukienė. – Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2018. – 423 p. ISBN 978-609-8183-38-2

Tęstiniai leidiniai:

Lietuvos istorijos metraštis. 2017 metai 2 / Lietuvos istorijos institutas. – Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2018. – 240 p. – Santr. angl. – Bibliogr. nuorodose ir str. gale. - ISSN 0202-3342

Lietuvos istorijos metraštis. 2018 metai 1 / Lietuvos istorijos institutas. – Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2018. – 244 p. – Santr. angl. – Bibliogr. nuorodose ir str. gale. - ISSN 0202-3342

Lietuvos istorijos metraštis. 2018 metai 2 / Lietuvos istorijos institutas. – Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2018. – 222 p. – Santr. angl. – Bibliogr. nuorodose ir str. gale. ISSN 0202-3342

Lietuvos archeologija, 44 / Lietuvos istorijos institutas, Vilnius: Diemedžio leidykla, 2018. - 208 p. ISSN 0207-8694

Lietuvos etnologija 18(27). Socialinės antropologijos ir etnologijos studijos. 2018/ Lietuvos istorijos institutas. - Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2018. - 234 p. ISSN 1392-4028

Lithuanian Historical Studies. Vol. 22/2018. - Vilnius: Lithuanian Institute of History; Ferdinand Schöningh, 2018. - 230 p. ISSN 1392-2343

Archivum Lithuanicum, 20, 2018 / Klaipėdos universitetas, Lietuvių kalbos institutas, Lietuvos istorijos institutas, Šiaulių universitetas, University of Illinois at Chicago, Vilniaus universitetas, Vytauto Didžiojo universitetas. - Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2018 – 422 p.: iliustr. - ISSN 1392-737X

XVIII amžiaus studijos, t.4: Lietuvos Didžioji Kunigaikštystė. Visuomenė. Kasdienybės istorija / Sudarytoja Ramunė Šmigelskytė – Stukienė; Lietuvos istorijos institutas. – Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2018. – 391 p.: iliustr. – Santr. liet ir angl. – Asmenvardžių r-klė: p. 375-386. – Vietovardžių r-klė: p. 387-391. ISBN 978-609-8183-45-0 ISSN 2351-6968

Istorijos šaltinių tyrimai. T.6 / Lietuvos istorijos institutas; sudarė Artūras Dubonis. – Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2018. – 396 p. ISSN 2029-0705

Informaciniai leidiniai:

Lietuvos istorijos bibliografija. 2005 / Lietuvos istorijos institutas; sudarė Irena Tumelytė. – Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2018. – 148 p. ISSN 1392-981X

Mokslo populiarinimo leidiniai:

Pasakojimai apie Vilnių ir vilniečius. I. / sudarė Zita Medišauskienė. – Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2018. – 208 p.: iliustr. ISBN 978-609-8183-37-5